

més o menys, 'humit, eixamorat, moll de mullena'. Però ja des de Varró i els grans clàssics apareix aplicat sovint a la llana greixosa, acabada de tondre; Marcial ens parla d'uns vellons, *sucida vellera*, no pas en sentit pejoratiu; però ja Varró ens explica que acabada d'estisorar, com sigui que això es feia a primers d'estiu o fi de primavera (*De Re Rustica* II, xi) la llana solia estar plena de suor, no sols humida, i la suor la convertia en suarda, llana bruta; d'aquí que Plini vagi un poc més enllà i anomeni *sucidæ sordes* les cascàrries que s'enganxen a tota bèstia, almenys les de llana; veg. encara *ASNSL* cxxiv, 447, i SUCIO en el *DCEC/DECH*. La nova acc. ja s'observa en un glossari transmès en ms. del S. XII (certament molt anterior, com ho són en general els greco-llatins): «*sucidum: ἄπλυτον*» (*CGL* III, 209.38) o sigui 'sense rentar'; en definitiva acaba essent sinònim de 'brut'.

SUCIDUS només es va perpetuar en forma intacta i verament popular, en el cast. *sucio*, antigament *suzio*, i amb el canvi normal de *zi* en *ž*, port. *sujo* (*suxo* en gallec apitxat). Car si bé es troba *sucido* en italià, és en Dante i altres autors antics, on és ben suspecte de ser forma llatinitzant: la que quedà en italià comú és *sùdicio* [S. xv, en els Pulci], amb una metàtesi de la *n* i la *c*! justament és aquesta forma metàtètica *sŪDĪCŪ* (ja comentada per Tobler, *Rom.* II, 243, Schuchardt i molts altres romanistes) la que explica el cat. *sutze*, *sutza*: fonètica normal; mentre que SUCIDUS no hauria de cap manera donat aquest resultat en català. És ben possible que la tendència a aquesta metàtesi fos, si no engegada, per la influència del parònim pre-romà *SUDIA* > *SUTJA* (no enterament aliè a la Itàlia del Nord), almenys desencadenada o afavorida per l'atracció d'aquest planeta veí: en efecte, els dominis castellà i gallegoportuguès, on *SUDIA* no existia en absolut, són els que romangueren fidels a la forma normal llatina SUCIDUS.

Si la forma clàssica hagués restat en català, hi hauria dos resultats fonètics concebibles: síncope de la -i-, tal com en *net/neta* < NITIDUS, -da, o *put* < PUTIDUS (gat *put*, *La Puda*); o potser n'hauria sortit **suude*, **sut* o cosa així; o bé, sense síncope, **sūeu* (occid.) o *sūzeu* (cat. or.) (com *tébeu* i d'altra banda *avesa*, *rique-sa*, *llampresa*); llavors podríem pensar que *sūzeu* vinguí d'aquesta forma hipotètica, si bé amb -tz- contaminada per *sutze*; no obstant essent fi d'esdrúixol, els casos com DURACINOS > *durà(e)ns* (*préssecs*), BLEDNOS > *bleens* > *BLE*, ens fan creure més aviat que la -z- hauria caigut; per tant m'inclino a creure que *sūzeu* no nasqué d'aquesta manera, si la seva aparició tardana (uns 150 anys després que *sutze*) confirma que és una alteració del mot normal, i antic, per influència del contrapositat *nèdeu*. En resum, la semblança de *sūzeu/sūzeu* amb el cast. *sucio*, és convergència i no pas paral·lisme.

En les dues llengües gallo-romàniques SUCIDUS es perdé, fora d'alguna romanalla local, i fins discutible. Tenim, però, l'it. *sozzo*, amb una continuació cap a l'O.: prov. *so(t)z*. La doctrina assentada per M-Lübke (*REW*, 8414) és que SUCIDUS va donar *soz* en llengua

d'oc, i aquest fou manllevat per l'it. *sozzo* 'porc, brut, bacó, xeixó'; per arribar en aquest resultat, de postular que el llatí vulgar deia **sŪCĪDUS*, amb una ū breu, no sols contradita pels versos llatins sinó també per l'etimologia *sŪCŪS*, i, decidit a fer entrar el tret per la culata, pretén que el cast. *sucio* i port. *sujo* també vénen d'aquest **sŪCĪDUS* imaginat, per metafonia. Complicació absolutament supèrflua, i ū inexplicable en llatí. Però li cal salvar la seva etimologia de *sozzo*. Ara bé fer venir l'it. *sozzo* de la llengua d'oc, també és fer posar el ninot de cap per avall. *Sozzo* és un mot antiquíssim i importantíssim en italià, documentat des dels orígens literaris, abans que Dante i tot: en el *Novellino* del S. XIII, l'abstracte *sozza* i el verb *inozzire* tots dos a mj. S. XIII, en la versió italiana d'Albertano da Brescia, *sozzare* en Fra Giordano da Rivalto un poc anterior a 1300, *sozzura* en Fra Bartolomeo c. 1320; i després continua en els clàssics italians i fins avui.

SUCIDUS, ni si hagués tingut ū, ja veu M-Lübke que no podria explicar l'it. *sozzo*; i per això el suposa manllevat de l'occità. Però és que sembla que tampoc no podria explicar oc. *soz*: ¿no hauria hagut de donar **sozde* o **sóze* (fem. *sozeza*) en fonètica normal? D'altra banda es veu que M-Lübke no manejava més diccionari occità que el Levy petit i el *TdF*; si s'hagués pres la molèstia d'informar-se d'aquest oc. ant. *soz* hauria vist que a penes existeix (res en Rayn. ni en Appel): n'hi ha dues cites en el *Physiologus* valdès (segle XIV o XV) i prou, quant al que és segur: car se'n suposa un altre cas en una història sagrada, que sembla escrita a Provença cap al S. XIII, però el ms. únic porta *setz*, i encara que l'esmena *soz* proposada per Chabaneau no va malament en el context, ja no s'hi pot comptar (*PSW* VII).

No dubtem que *soz* existeix realment, car també hi ha un verb *sozlar* (escrit *soçar*) en el mateix *Physiologus* valdès, i en efecte avui el mot verament és usual, però només a Provença, en la forma *sous*, fem. *sousso*, o sigui amb sorda, i el *TdF* en dona una cita en Zerbin, el poeta provençal d'Ais (S. XVII) i una en la *Nerto* del mateix Mistral. Ara bé el valdès és el provençal dels exiliats herètics en el Piemont. En un mot l'oc. *soz*, *soça*, és una esquifida prolongació de l'it. *sozzo*. Així tota la bastida de M-Lübke se'n va per terra.

Sembla que aquest error del meu vell mestre vingué d'una tendència a contradir els seus col·legues eminents Schuchardt i D'Ovidio: tots dos, donant per descomptat que s'havia de pendre per base l'it. *sozzo*, coincidiren a partir d'un ll. vg. **sŪCCĒUS* formació paral·lela a SUCIDUS, però en aquella la ū breu es justificaria com abreuament combinat amb la geminació de la -c-; reduplicació de tipus affectiu, impressiu: el duplicat que hi ha en altres casos, com *CŪPA/CŪPPA*: veg. Schuchardt, *Roman. Etymologieen* I, 41; D'Ovidio, *Versificazione it. e arte poetica medievale*, i *ASNSL* cxxiv, 447. Fonèticament *SŪCCĒUS* > prov. *soz*, *sousso* és normal; en italià no tant ¿hi hagué potser influència de SUCTIARE (> fr. *sucer*, it. *succhiare/suzzare*), SUCTULARE probable ètmon de l'it. *succhiare*